

К.е.н. Яковенко Р. В., Казак С. М.

Кіровоградський національний технічний університет

ОЦІНКА ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ

За своїм місцем в економічній системі банки найближче стоять до бізнесу, його потреб та кон'юнктури, що постійно змінюються. Саме тому ринок висуває банк у число основних, ключових сегментів економічного регулювання.

Однією з найважливіших функцій системи комерційних банків є управління грошовим обігом у країні, а також здатність „робити гроші” – розширювати кредитні ресурси народного господарства, через що їх часто називають „фабриками кредиту”, а також різноманітні послуги у вигляді надання гарантій, доручень, консультацій, управління майном тощо.

В Україні, відповідно до Закону „Про банки і банківську діяльність” банки визначаються як установи, функцією яких є кредитування суб'єктів господарської діяльності та громадян за рахунок залучення коштів підприємств, установ, організацій, населення та інших кредитних ресурсів, касове та розрахункове обслуговування народного господарства, виконання валютних та інших банківських операцій.

Банки створюють нові вимоги і зобов'язання, що стають товаром на грошовому ринку. Так, приймаючи внески клієнтів, комерційний банк створює нове зобов'язання – депозит, а видаючи позичку – нову вимогу до позичальника. Цей процес створення нових зобов'язань складає сутність фінансового посередництва. Ця трансформація дозволяє перебороти труднощі прямого контакту кредиторів і позичальників, що виникають через розбіжність пропонуванних і необхідних сум, їх термінів, прибутковості тощо.

Чинне законодавство надає всім комерційним банкам економічну волю в розпорядженні своїми фондами і доходами. Прибуток банку, що залишається в його розпорядженні після сплати податків, розподіляється відповідно до рішення

загальних зборів акціонерів. Збори встановлюють норми і розміри відрахувань у різні фонди банку, а також розміри дивідендів по акціях.

Головними причинами неплатоспроможності банків у країнах з перехідною економікою є погана якість активів, успадкованих від командної економіки, і безперервна видача нових позик, які не сплачують вчасно [4, с. 133].

Однак, банківська система України сьогодні вважається одним із найрозвинутіших елементів господарського механізму, оскільки її реформування було розпочато раніше за інші сектори економіки, що визначалося ключовою роллю банків при вирішенні завдань переходу до ринку. Нинішні показники діяльності у банківському секторі країни значно кращі за ті, які спостерігалися у минулі роки [1, с. 709]. Розцінювати ефективність діяльності комерційних банків лише з боку їх прибутковості зараз вже неможливо. Необхідним є й підхід за оцінкою суспільної ефективності, тобто визначення конкретних наслідків діяльності кожного конкретного банку через процеси, що відбуваються в державі. Назвемо для цього декілька суспільних передумов.

Значення посередницької функції комерційних банків для успішного розвитку ринкової економіки полягає в тому, що вони своєю діяльністю зменшують ступінь ризику і невизначеності в економічній системі. Кошти можуть рухатись від кредиторів до позичальників і без посередництва банків, однак при цьому різко зростають ризики втрати коштів, що віддаються в позику, і зростають загальні витрати по їх переміщенню, оскільки кредитори і позичальники не інформовані про платоспроможність один одного, а розмір і терміни пропозиції коштів не збігається з розмірами і термінами потреби в них.

Вторинний ринок житла сьогодні характеризується надмірною пропозицією нерухомості, яку отримали банки після валютної кризи 2008–2009 років у якості застави під кредити [3, с. 71]. Поведінка українських банків відрізняється відсутністю розуміння кризового стану населення стосовно валютних кредитів та неспроможністю йти на будь-які поступки. За даними громадської організації

„Кредитний Майдан” за останні 6 років 230 власників валютних кредитів завершили життя самогубством через неможливість повернути кошти та неспроможність протистояти тиску банків та колекторських фірм. Також, за цей період українськими банками було забрано в населення 113 00 квартир. Така поведінка є аморальною, і такою, що руйнує перспективи функціонування банківської сфери України у майбутньому взагалі.

Етична поведінка у внутрішній мікросистемі формує засади подальшого розповсюдження етичних принципів організації економічних відносин. Інтеграція етичної поведінки мікросуб’єктів створює конкурентне економічне середовище, сприяє формуванню суспільної моральності [2, с. 148].

Також в умовах російської агресії, можна було спостерігати фінансування терористичних та антидержавних організацій українськими банками. Така діяльність також характеризувалась виключно прагненням отримати максимальний зиск всупереч загальнолюдським та національним інтересам.

Отже, часто-густо українські комерційні банки діють всупереч будь-яким цінностям, крім особистого збагачення, що може виштовхнути банківську сферу за межі ведення цивілізованого бізнесу. Це – головний висновок для них.

Література:

1. Яковенко Р. В. Актуальні проблеми банківської системи України / Р. В. Яковенко, К. Ю. Полоз // Економіка : проблеми теорії та практики : зб. наук. праць : в 9 т. – Дніпропетровськ : ДНУ. – 2010. – Вип. 263. – Т. III. – С. 708–712.
2. Яковенко Р. В. Морально-етичні фактори формування господарського механізму нанорівня як одна з характеристик людського потенціалу / Роман Яковенко // Зовнішня торгівля : економіка, фінанси, право. – 2010. – № 2. – С. 148–152.
3. Яковенко Р. В. Перспективи розвитку будівельної галузі Кіровоградщини / Р. В. Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 7. – С. 68–73.

4. Логінов О. Історія становлення та розвитку платіжних систем України / Логінов О. // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 12. – С. 131-136.